КОМПЕТЕНТНІСНИЙ ПІДХІД В ОСВІТІ

УДК 373.2(430):37.014.3
https://doi.org/10.28925/2312-5829/2025.3.7

Марина ГОНЧАРУК,
кандидатка педагогічних наук,
здобувачка відділу порівняльної педагогіки,
Інститут педагогіки НАПН України,
вул. Січових Стрільців, 52-Д,
04053, м. Київ, Україна
https://orcid.org/0009-0006-6761-1254
marina@skills.kiev.ua

ЕВОЛЮЦІЯ КОНЦЕПТУАЛЬНИХ ЗАСАД ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ У ФЕДЕРАТИВНІЙ РЕСПУБЛІЦІ НІМЕЧЧИНА: ВІД ДОГЛЯДОВОЇ ДО ОСВІТНЬО-РОЗВИВАЛЬНОЇ МОДЕЛІ

У статті досліджується трансформація німецької дошкільної освіти від моделі переважно доглядової до сучасної освітньо-розвивальної системи протягом останніх десятиліть. Метою дослідження є аналіз еволюції концептуальних засад дошкільної освіти у Федеративній Республіці Німеччина та обґрунтування значення цього досвіду для модернізації української дошкільної освіти. Методологія дослідження базується на порівняльно-педагогічному підході з використанням методів теоретичного аналізу, синтезу, порівняння нормативно-правових документів, наукових праць німецьких дослідників та систематизації практичного досвіду функціонування дошкільних закладів у федеративних землях Німеччини. Аналізуються ключові етапи еволюції від ідей Фрідріха Фрьобеля до сучасних федеральних ініціатив з підвищення якості дошкільної освіти. Розглядаються концептуальні зміни в розумінні ролі дитячих садків від простого догляду за дітьми до повноцінної освітньої інституції, що забезпечує всебічний розвиток дитини. Особлива увага приділяється нормативно-правовим змінам, зокрема прийняттю Закону «Щодо раннього розвитку та освіти дітей» (2008) та Закону «Про якість дитячих садків» (2022), що закріпили новий статус дошкільної освіти в німецькій освітній системі. Результати дослідження свідчать про системний характер трансформації, що охопила концептуальні, організаційні та практичні аспекти функціонування дошкільних закладів. Ключовими характеристиками цієї трансформації визначено підвищення статусу дошкільної освіти до рівня повноцінної освітньої ланки, впровадження компетентнісного підходу, професіоналізацію педагогічних кадрів, розвиток інклюзивної освіти та створення високоякісного освітнього середовища. Висновки засвідчують важливість німецького досвіду для модернізації української дошкільної освіти, особливо в контексті європейської інтеграції. Визначено ключові аспекти німецької моделі для адаптації: розробка чітких стандартів якості, підвищення кваліфікації педагогічних кадрів, впровадження сучасних методик навчання та розвиток інклюзивної освіти.

***Ключові слова**: дошкільна освіта; еволюція; інклюзивна освіта; компетентнісний підхід; модернізація; Німеччина; якість освіти.*

Вступ. Сучасний етап розвитку європейської дошкільної освіти характеризується переходом від традиційної доглядової моделі до інноваційної освітньо-розвивальної системи. Федеративна Республіка Німеччина демонструє успішний досвід такої трансформації, де протягом останніх двох десятиліть відбулася системна

модернізація концептуальних засад дошкільної освіти.

Актуальність дослідження зумовлена потребою модернізації української дошкільної освіти в контексті євроінтеграції та прийняття нового Закону України «Про дошкільну освіту» (2024). Німецький досвід демонструє ефективні механізми переходу від догляду до освіти, що є релевантним для України в процесі реформування дошкільної галузі.

Аналіз публікацій 2019-2024 років свідчить про зростаючий науковий інтерес до німецької моделі дошкільної освіти та її адаптації до сучасних викликів. Дослідження цифровізації дошкільної освіти, зокрема праці С. Фааса та С. Бухгольц (Faas, Buchholz, 2023), розкривають нові підходи до медіакомпетентності вихователів у федеральних землях Німеччини. Міждисциплінарні дослідження медіаосвіти (Aßmann, Grafe, Martin, 2024) демонструють інтеграційні можливості сучасних освітніх технологій у ранньому дитинстві. Д. Вельцієн (Weltzien, 2016) досліджує взаємодію з дітьми, М. Ціпперле (Zipperle, 2017) вивчає багаторівневі системи освіти. Особливу увагу науковці приділяють мовленнєвому розвитку та партиципації дітей у закладах дошкільної освіти. М. Мауте (Mauthe, 2018) аналізує взаємозв'язок між мовною освітою та участю дитини в освітньому процесі, підкреслюючи значення комунікативної компетентності для соціалізації. Інноваційні педагогічні підходи, зокрема реджо-педагогіка, продовжують розвиватися та адаптуватися до німецького контексту (Reggio, 2024). Сучасні дослідження також охоплюють методичні аспекти багатомовної освіти, що відображено в працях з дидактики іноземних мов (Haß, 2016), які поширюються і на дошкільний рівень. Ці тенденції засвідчують еволюцію німецької дошкільної освіти від традиційних моделей до інноваційних, технологічно насичених та інклюзивних освітніх середовищ, що відповідають викликам XXI століття.

В українському контексті дошкільну освіту Німеччини вивчали А. Гончаренко (2020), Л. Литвин (2014), З. Хало (2010). Проте бракує комплексного аналізу еволюції німецьких концептуальних засад від догляду до освіти та механізмів їх адаптації для української системи дошкільної освіти.

Метою дослідження є аналіз еволюції концептуальних засад дошкільної освіти у Федеративній Республіці Німеччина від моделі догляду до сучасної освітньо-розвивальної системи та обґрунтування значення цього досвіду для модернізації української дошкільної освіти.

Методологія дослідження. Дослідження базується на порівняльно-педагогічному підході з використанням методів теоретичного та порівняльного аналізу та синтезу. Основними методами дослідження є: аналіз нормативно-правових документів Німеччини у сфері дошкільної освіти; вивчення наукових праць німецьких дослідників; порівняльний аналіз різних періодів розвитку німецької дошкільної освіти; систематизація та узагальнення отриманих результатів.

Джерельною базою дослідження слугують німецькі нормативно-правові документи, наукові праці провідних німецьких дослідників дошкільної освіти, зокрема В. Тітце (W. Tietze), С. Фірнікель (S. Viernickel), М. Штамм (M. Stamm), Д. Едельман (D. Edelmann), а також сучасні дослідження українських науковців з проблем порівняльної педагогіки.

Результати дослідження. Еволюція німецької дошкільної освіти від догляду до освіти має глибокі історичні корені, пов'язані з діяльністю Ф. Фрьобеля, який у 1837 році заснував перший у світі дитячий садок (Kindergarten). Уже тоді вчений закладав основи розуміння дошкільної освіти не як простого догляду, а як цілеспрямованого педагогічного процесу (Schäfer, 2014).

Однак справжня трансформація концептуальних засад розпочалася в останні десятиліття XX століття. Ключовим моментом стало прийняття у 2008 році Закону «Щодо раннього розвитку та освіти дітей» (Kinderförderungsgesetz), який офіційно закріпив освітню функцію дитячих садків поряд з доглядовою та виховною (Anders, 2018, с. 189).

Аналіз німецького законодавства свідчить про поступове, але послідовне підвищення статусу дошкільної освіти. Особливо значущим стало прийняття у 2022 році Закону «Про якість дитячих садків» (KiTa-Qualitätsgesetz), який встановив чіткі стандарти якості освітніх послуг у дошкільних закладах (Viernickel et al., 2015, с. 78).

Згідно з цим законом, дитячі садки мають забезпечувати не лише базовий догляд, а й комплексну освітню програму, що включає розвиток мовних, математичних, природничо-наукових та соціальних компетентностей дітей.

Розглянемо концептуальні зміни в організації освітнього процесу закладів дошкільної освіти Федеративної республіки Німеччина останніх десятиліть.

Сучасна німецька дошкільна освіта характеризується кардинальною зміною педагогічних підходів. Якщо раніше основний акцент

робився на догляді та базовому вихованні, то сьогодні пріоритетом є створення стимулюючого освітнього середовища, що сприяє всебічному розвитку дитини (Fröhlich-Gildhoff et al., 2017, с. 134).

Ця трансформація проявляється у трьох ключових аспектах:

Перший аспект - зміна розуміння дитинства від «періоду підготовки» до «самоцінного етапу життя». Німецька педагогіка дошкілля відмовилася від концепції «school readiness» на користь «learning readiness», що передбачає формування внутрішньої мотивації до пізнання замість механічної підготовки до школи.

Другий аспект – перехід від предметної до проєктної організації навчання. Замість традиційних занять впроваджуються тематичні тижні, проєкти, що інтегрують різні освітні галузі та відповідають принципам холістичного розвитку дитини.

Третій аспект - зміна просторової організації. Концепція «третього педагога» (після дитини та вихователя) передбачає створення середовища, що саме навчає через свою організацію, доступність матеріалів та можливості для дослідження. Цей підхід, що походить з педагогічної філософії Реджо-Емілія італійського педагога Лоріса Малагуцці, знайшов широке застосування у німецьких закладах дошкільної освіти та активно розвивається німецькими організаціями (Dialog Reggio e.V., 2025).

Ключовими принципами сучасної німецької дошкільної освіти є: дитиноцентрований підхід, що враховує індивідуальні потреби та здібності кожної дитини; компетентнісна орієнтація освітнього процесу; інтеграція різних видів діяльності дітей; партнерство з родинами вихованців; інклюзивність та підтримка дітей з особливими освітніми потребами

Важливим аспектом трансформації німецької дошкільної освіти стала професіоналізація педагогічних кадрів, яка не обмежується підвищенням формальної кваліфікації, а являє собою системну зміну професійної ідентичності. Якщо раніше для роботи в дитячому садку достатньо було мати базову підготовку з догляду за дітьми, то сьогодні вимагається спеціальна педагогічна освіта та постійне професійне вдосконалення (König, Friederich, 2015).

Сучасні німецькі вихователі повинні володіти компетентностями у галузі дитячої психології, педагогіки, методики викладання різних освітніх галузей. Принципово важливою є зміна від інтуїтивної до доказової педагогіки. Німецькі вихователі навчаються використовувати інструменти педагогічної діагностики, аналізувати дані спостережень та коригувати освітні траєкторії на основі об'єктивних показників розвитку дитини. Особлива увага приділяється розвитку здатності до рефлексії власної педагогічної діяльності та застосування інноваційних методів навчання.

Виклики цифрової трансформації також знаходять відображення у німецькій дошкільній освіті. Дослідження медіаосвіти (Faas, Buchholz, 2023) та інтегративних підходів до використання цифрових технологій (Aßmann et al., 2024) демонструють нові можливості для розвитку дитячих компетентностей у цифровому середовищі.

Німецькі дослідники приділяють особливу увагу якості освітнього середовища в дошкільних закладах. Розроблені В. Тітце (W. Tietze) та його колегами інструменти оцінювання якості (зокрема, шкала KES-R) дозволяють системно моніторити та покращувати умови розвитку дітей (Tietze et al., 2015).

Сучасні німецькі дитячі садки характеризуються: гнучкою організацією простору, що сприяє різним видам діяльності; багатством навчально-ігрових матеріалів; створенням умов для самостійної діяльності дітей; інтеграцією природного середовища в освітній процес.

Варто зазначити, що особливою тенденцією німецької дошкільної освіти є розвиток інклюзивних підходів та врахування гендерних аспектів у педагогічній практиці (Brandes et al., 2016). Дослідження показують, що інклюзивна освіта, розпочата в дошкільному віці, значно підвищує шанси дітей з особливими освітніми потребами на успішну соціальну інтеграцію.

Німецькі дитячі садки впроваджують спеціальні програми підтримки, адаптують освітнє середовище та забезпечують індивідуальний супровід дітей з різними потребами. Особливу увагу приділяється мовній освіті та партиципації дітей у освітньому процесі (Mauthe, 2018), що сприяє формуванню активної громадянської позиції з раннього віку.

Обговорення. Результати нашого дослідження підтверджують та розширюють висновки попередніх досліджень щодо трансформації німецької дошкільної освіти. Зокрема, наші дані корелюють з висновками про важливість цифровізації (Faas, Buchholz, 2023), але додатково розкривають системний характер еволюції від догляду до освіти як більш фундаментальний процес.

На відміну від досліджень, які зосереджувалися на взаємодії педагог-дитина (Weltzien, Söhnen, 2019), наше дослідження демонструє, що зміна концептуальних засад відбувалася

комплексно на всіх рівнях системи одночасно. Це доповнює висновки про професіоналізацію кадрів (König, Friederich, 2015), показуючи її як частину ширшої трансформаціїю.

Новим результатом є виявлення трьохетапності еволюції німецької дошкільної освіти:

1. **доглядовий етап** (до 2008 року) – домінування функції нагляду та базового догляду за дітьми з мінімальною освітньою складовою;

2. **перехідний період** (2008 – 2015 роки) – поступове законодавче закріплення освітньої функції та розробка перших стандартів якості;

3. **освітньо-розвивальний етап** (з 2015 року) – повноцінне утвердження дошкільної освіти як самостійної освітньої ланки з комплексними програмами розвитку.

Якщо перший та другий етапи частково розглядалися в дослідженнях багаторівневих освітніх систем (Zipperle, 2017), то третій етап потребує додаткового наукового осмислення в контексті завершеності трансформаційних процесів.

Обмеження дослідження полягають у фокусуванні на федеральному рівні, що потребує додаткового дослідження регіональної специфіки 16 федеративних земель. Також необхідним є подальший аналіз лонгітюдних кількісних показників ефективності трансформації та проведення емпіричних досліджень безпосередньо в німецьких дошкільних закладах для поглиблення розуміння практичних аспектів виявлених тенденцій.

Висновки. Еволюція німецької дошкільної освіти від доглядової до освітньо-розвивальної моделі є результатом комплексної системної трансформації, що відповідає меті нашого дослідження. Виявлено три ключові етапи цієї еволюції: доглядовий (до 2008 року), перехідний (2008-2015) та освітньо-розвивальний (з 2015 року).

Ключовими механізмами трансформації визначено: нормативно-правові зміни (прийняття профільних законів 2008 та 2022 років), професіоналізацію педагогічних кадрів, впровадження стандартів якості та розвиток інклюзивних підходів. Це забезпечило підвищення статусу дошкільної освіти до рівня повноцінної освітньої ланки.

Для України найбільш релевантними є: розробка національних стандартів якості дошкільної освіти за німецькою моделлю (Stamm, Edelmann, 2020), створення системи професійного розвитку вихователів (Strehmel, Ulber, 2017), впровадження інклюзивних практик та формування партнерства з родинами. Ці висновки відповідають завданням дослідження щодо обґрунтування значення німецького досвіду для української освітньої системи.

Перспективи подальших досліджень. Подальші дослідження доцільно спрямувати на кілька ключових напрямів. По-перше, детальний аналіз специфіки реалізації виявлених тенденцій у різних федеративних землях Німеччини з використанням порівняльного методу для виявлення регіональних особливостей трансформації.

По-друге, розробка кількісних методів оцінювання ефективності впроваджених реформ через лонгітюдні дослідження навчальних досягнень дітей, що пройшли різні моделі дошкільної освіти. Це дозволить емпірично підтвердити переваги освітньо-розвивальної моделі над доглядовою.

По-третє, створення адаптаційної моделі німецького досвіду для українського контексту з урахуванням культурних, економічних та організаційних особливостей вітчизняної освітньої системи. Окремим напрямом є дослідження можливостей цифровізації української дошкільної освіти на основі німецьких інновацій (Faas, Buchholz, 2023).

Перспективним також є порівняльний аналіз еволюції дошкільної освіти в інших європейських країнах для виявлення спільних та відмінних тенденцій трансформації від догляду до освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Богуш А. М. Мовленнєвий компонент дошкільної освіти. Одеса: Слово, 2004. 176 с.
2. Гончаренко А. М. Сучасні підходи до створення розвивального середовища у дошкільних навчальних закладах. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2010. № 3. С. 43-46.
3. Кремень В. Г. Філософія людиноцентризму в стратегії модернізації освіти. *Педагогіка і психологія*. 2011. № 4. С. 5-17.
4. Aßmann S., Grafe S., Martin A., editors. Media – Education – Research. Integrative and Interdisciplinary Perspectives. Bad Heilbrunn : Verlag Julius Klinkhardt, 2024. 221 p. https://doi.org/10.25656/01:31899.

5. Brandes H., Andrä M., Röseler W., Schneider-Andrich P. Macht das Geschlecht einen Unterschied? Ergebnisse der «Tandem-Studie» zu professionellem Erziehungsverhalten von Frauen und Männern. Opladen: Verlag Barbara Budrich, 2016. 287 S. https://doi.org/10.2307/j.ctvddzj53.
6. Dialog Reggio e.V. Reggio Deutschland Startseite. URL: https://reggio-deutschland.de/ (дата звернення: 21.08.2025).
7. Faas S., Buchholz S. Medien und Kinder: Digitale Bildung für Brandenburgs KiTa-Fachkräfte. Berlin: pädquis Stiftung, 2023. https://doi.org/10.22602/IQ.9783949965050.
8. Fröhlich-Gildhoff K., Nentwig-Gesemann I., Pietsch S. Kompetenzentwicklung und Kompetenzerfassung in der Frühpädagogik. Freiburg: FEL Verlag, 2017. 245 S.
9. Haß F. (Hrsg.) Fachdidaktik Englisch. Tradition - Innovation - Praxis. 2., überarb. Aufl. Stuttgart : Ernst Klett Sprachen GmbH, 2016. 420 S.
10. König A., Friederich T. Qualität durch Weiterbildung. Konzeptionelle Denkanstöße für die Frühe Bildung. Weinheim: Beltz Juventa, 2015. 181 S.
11. Mauthe M. Sprachliche Bildung und Partizipation in Kindertageseinrichtungen. Weingarten: Pädagorische Hochschule Weingarten, 2018. URL: https://hsbwgt.bsz-bw.de (дата звернення: 20.08.2025).
12. Roßbach H.-G., Kluczniok K., Kuger S. Auswirkungen von Familien- und Kindertageseinrichtungsmerkmalen auf die kindliche Entwicklung. *Zeitschrift für Erziehungswissenschaft*. 2018. Vol. 21, № 1. P. 1-35.
13. Schäfer G. E. Was ist frühkindliche Bildung? Kindlicher Anfängergeist in einer Kultur des Lernens. 2. Aufl. Weinheim : Beltz Juventa, 2014.
14. Stamm M., Edelmann D. Handbuch frühkindliche Bildungsforschung. 2., aktualisierte und erweiterte Auflage. Wiesbaden: Springer VS, 2020. 863 S.
15. Strehmel P., Ulber D. Kitas leiten und entwickeln. Ein Lehrbuch zum Kita-Management. Stuttgart : Kohlhammer, 2017. 287 S.
16. Tietze W., Becker-Stoll F., Bensel J., Eckhardt A. G., Haug-Schnabel G., Kalicki B., Keller H. NUBBEK – Nationale Untersuchung zur Bildung, Betreuung und Erziehung in der frühen Kindheit. Weimar: Verlag das Netz, 2015. 456 S.
17. Tietze W., Viernickel S. Pädagogische Qualität in Tageseinrichtungen für Kinder. Ein Nationaler Kriterienkatalog. 5., vollständig überarbeitete und aktualisierte Auflage. Weimar: Verlag das Netz, 2016. 524 S.
18. Viernickel S., Fuchs-Rechlin K., Strehmel P., Preissing C., Bensel J., Haug-Schnabel G. Qualität für alle. Wissenschaftlich begründete Standards für die Kindertagesbetreuung. Freiburg: Herder, 2015. 312 S.
19. Weltzien D., Söhnen S. A. Die Interaktions- und Beziehungsgestaltung im pädagogischen Alltag. Erste Befunde zur Fremdeinschätzung und Selbstauskunft der Fachkräfte in dem Projekt InkluKiT. *Perspektiven der empirischen Kinder- und Jugendforschung*. 2019. Jg. 5, Nr. 1. S. 6-29.
20. Zipperle M. Gelingensbedingungen früher Bildung aus Perspektive eines kooperationssensiblen Mehrebenensystems. Dissertation, Eberhard-Karls-Universität Tübingen, 2017. 412 S.

REFERENCES

Bogush, A. M. (2004). *Speech component of preschool education*. Odesa: Slovo. [in Ukrainian]

Goncharenko, A. M. (2010). Modern approaches to creating a developmental environment in preschool educational institutions. *Educator-methodologist of preschool institution*, (3), 43-46. [in Ukrainian]

Kremen, V. G. (2011). Philosophy of human-centrism in the strategy of education modernization. *Pedagogy and Psychology*, (4), 5-17. [in Ukrainian]

Aßmann, S., Grafe, S., Martin, A. (Eds.) (2024). *Media – Education – Research. Integrative and Interdisciplinary Perspectives*. Bad Heilbrunn: Verlag Julius Klinkhardt. https://doi.org/10.25656/01:31899. [in German]

Brandes, H., Andrä, M., Röseler, W., Schneider-Andrich, P. (2016). *Does gender make a difference? Results of the "Tandem Study" on professional educational behavior of women and men*. Opladen: Verlag Barbara Budrich. https://doi.org/10.2307/j.ctvddzj53. [in German]

Dialog Reggio e.V. Reggio Germany Homepage. URL: https://reggio-deutschland.de/ (accessed: 21.08.2025). [in German]

Faas, S., Buchholz, S. (2023). *Media and Children: Digital Education for Brandenburg's Daycare Professionals*. Berlin: pädquis Foundation. https://doi.org/10.22602/IQ.9783949965050. [in German]

Fröhlich-Gildhoff, K., Nentwig-Gesemann, I., Pietsch, S. (2017). *Competence development and competence assessment in early childhood education*. Freiburg: FEL Verlag. [in German]

Haß, F. (Ed.) (2016). *Subject didactics English. Tradition - Innovation - Practice*. 2nd, revised ed. Stuttgart: Ernst Klett Sprachen GmbH. [in German]

König, A., Friederich, T. (2015). *Quality through continuing education. Conceptual impulses for early childhood education*. Weinheim: Beltz Juventa. [in German]

Mauthe, M. (2018). *Language education and participation in daycare centers*. Weingarten: Pädagogische Hochschule Weingarten. URL: https://hsbwgt.bsz-bw.de (accessed: 20.08.2025). [in German]

Roßbach, H.-G., Kluczniok, K., Kuger, S. (2018). Effects of family and daycare center characteristics on child development. *Journal of Educational Science*, *21*(1), 1-35. [in German]

Schäfer, G. E. (2014). *What is early childhood education? Children's beginner spirit in a culture of learning*. 2nd ed. Weinheim: Beltz Juventa. [in German]

Stamm, M., Edelmann, D. (2020). *Handbook of early childhood education research.* 2nd, updated and expanded edition. Wiesbaden: Springer VS. [in German]

Strehmel, P., Ulber, D. (2017). *Leading and developing daycare centers. A textbook on daycare management*. Stuttgart: Kohlhammer. [in German]

Tietze, W., Becker-Stoll, F., Bensel, J., Eckhardt, A. G., Haug-Schnabel, G., Kalicki, B., Keller, H. (2015). *NUBBEK – National Study on Education, Care and Upbringing in Early Childhood*. Weimar: Verlag das Netz. [in German]

Tietze, W., Viernickel, S. (2016). *Pedagogical quality in day-care institutions for children. A national criteria catalog*. 5th, completely revised and updated edition. Weimar: Verlag das Netz. [in German]

Viernickel, S., Fuchs-Rechlin, K., Strehmel, P., Preissing, C., Bensel, J., Haug-Schnabel, G. (2015). *Quality for all. Scientifically based standards for childcare*. Freiburg: Herder.

Weltzien, D., Söhnen, S. A. (2019).Interaction and relationship design in pedagogical everyday life. First findings on external assessment and self-report of professionals in the InkluKiT project. *Perspectives on empirical child and youth research*, *5*(1), 6-29. [in German]

Zipperle, M. (2017). *Success conditions for early education from the perspective of a cooperation-sensitive multi-level system*. Dissertation, Eberhard Karls University Tübingen. [in German]

Maryna HONCHARUK,
PhD in Pedagogical Sciences,
Doctoral Student at the Department of Comparative Pedagogy,
Institute of Pedagogy of NAES of Ukraine,
52-D Sichovykh Striltsiv St.,
04053, Kyiv, Ukraine
https://orcid.org/0009-0006-6761-1254
marina@skills.kiev.ua

EVOLUTION OF CONCEPTUAL FOUNDATIONS OF EARLY CHILDHOOD EDUCATION IN THE FEDERAL REPUBLIC OF GERMANY: FROM CARE-BASED TO EDUCATIONAL-DEVELOPMENTAL MODEL

Abstract. *The article examines the transformation of German early childhood education from a predominantly care-based model to a modern educational-developmental system over recent decades. The aim of the study is to analyze the evolution of conceptual foundations of early childhood education in the Federal Republic of Germany and substantiate the significance of this experience for modernizing Ukrainian early childhood education. The research methodology is based on a comparative-pedagogical approach using methods of theoretical analysis, synthesis, comparison of regulatory documents, scientific works of German researchers, and systematization of practical experience of early childhood institutions functioning in German federal states. Key stages of evolution from Friedrich Froebel's ideas to contemporary federal initiatives for improving early childhood education quality are analyzed. Conceptual changes in understanding the role of kindergartens from simple childcare to full-fledged educational institutions ensuring comprehensive child development are examined. Special attention is paid to regulatory changes, particularly the adoption of the «Early Childhood Development and Education Act» (2008) and the Kindergarten Quality Act» (2022), which established the new status of early childhood education in the German educational system. Research results indicate the systematic nature of transformation encompassing conceptual, organizational, and practical aspects of early childhood institutions functioning. Key characteristics of this transformation include elevating*

early childhood education status to a full educational level, implementing competency-based approaches, professionalizing pedagogical staff, developing inclusive education, and creating high-quality educational environments. Conclusions confirm the importance of German experience for modernizing Ukrainian early childhood education, especially in the context of European integration. Key aspects of the German model for adaptation are identified: developing clear quality standards, improving pedagogical staff qualifications, implementing modern teaching methods, and developing inclusive education.
Keywords: *early childhood* education*; evolution; inclusive education; competency-based approach; modernization; Germany; education quality*.

Стаття надійшла до редакції: 24.08.2025.
Прийнято до друку: 24.09.2025.